

Gemakkelijke planten in mijn omgeving (5)

Tekst en foto's Bert Lemmens

Omdat ik gepensioneerd ben, heb ik mijn vakantie naar Wales en Schotland er al op zitten. Wat mij het meest opviel, was dat bomen, ook al staan ze in een weiland of op akkers, nog volwassen mogen worden. Hoe anders is dit in Nederland. Toen ik vertrok vlogen de bijen nog op de dwergmispel, de paardenkastanje en de alliums (soorten sierui). Nu zijn die planten al met zaadvorming bezig. Voor hen die niet naar drachtgebieden reizen zit er even een dip in de jaarlijkse bloeihoogte van planten. Ik woon in de gemeente Laarbeek, Noord-Brabant. Onze gemeente koopt grond, als compensatie voor alle bedrijfspanden en woningen die we ondanks de crisis bouwen en voor hemelwaterafvoer die voor die nieuwe gebouwen weer nodig is. Die grond wordt ingezaaid met akker(on)kruiden. Het hele dorp loopt uit om dat schoons te bekijken om vervolgens het grind in het voortuintje weer aan te harken...

Dwergmispel

Beemdooievaarsbek

Donzige klit

Dwergmispel (*Cotoneaster*, rozenfamilie)

Er zijn vele soorten dwergmispels: van zeer laag blijvende soorten voor bodembedekking, zoals de *Cotoneaster dammeri* – 15 cm hoog en beter dan grind in je voortuin – tot de *Cotoneaster salicifolius*, een cultivar die vijf meter hoog kan worden. De meeste soorten bloeien in mei-juni, enkele later. In het verleden werden ze veel aangeplant, maar hun gevoeligheid voor bacterievuur, vroeger perenvuur genoemd, heeft veel gemeenten doen besluiten om ze minder aan te planten in gebieden met veel fruitteelt. Het zijn zeer goede bijenplanten maar de *Cotoneaster horizontalis* steekt met kop en schouders boven de andere uit. Wanneer ze bloeien in het

gemeenteparksoen voor mijn huis is het gezoem zo luid dat mijn burens wel eens denken dat er een zwerm hangt. De plant is zeer gemakkelijk in onderhoud en zaait zich, net als de vlinderstruik, heel gemakkelijk uit. In België wordt hij bijna tot de invasieve soorten gerekend. Het is een aanrader als gevelbeplanting of als bodembedekker. Net als de meidoorn, die door bacterievuur ook in het verdomhoekje zat, komt de dwergmispel weer terug nu men het inzicht heeft verworven dat het met die besmettingen wel meevalt.

Beemdooievaarsbek en cultivars (Geraniumfamilie)

De donkere ooievaarsbek is favoriet bij de bijen, maar ook andere leden uit de

geraniumfamilie worden goed bevrologen. De beemdooievaarsbek is in de bloeitijd een waardig opvolger van de donkere ooievaarsbek en hij zaait zich bijna net zo gemakkelijk uit. Maar het zijn niet alleen deze twee wilde soorten die de belangstelling van de bijen hebben; ook veel cultivars hebben een gespreide bloeitijd en zijn goed voor de bijen. Wilde soorten zaaien zich gemakkelijk uit en de cultivars zijn goed te stekken. Wanneer ik ergens geraniums zie, kijk ik altijd naar de groeiomstandigheden. Doen ze het goed onder bomen? Kunnen ze concurrentie verdragen? Is het een goede bodembedekker? Vliegen er insecten op? Als ik dan eigenschappen zie die mij wel aanstaan en ik wel een

plaatsje in mijn tuin heb, gaan er meestal wel een paar stekjes mee, ongeacht de tijd van het jaar.

Donzige klit (*Arctium tomentosum*, composietenfamilie)

In mijn omgeving komt van nature alleen de gewone klit voor. Ooit heb ik zaad van de donzige klit meegenomen uit het rivierengebied omdat de putters (distelvinken) zich te goed deden aan het zaad. Sindsdien is mijn directe omgeving deze soort ook rijk. Het is een tweejarige plant die, net als vele distels, na de bloei zaad zet en dan afsterft. Het blijkt een zeer goede bijenplant te zijn die in juni begint te bloeien en tot ver in augustus doorgaat. Inmiddels heb ik geleerd dat een gedeelte afmaaien in mei leidt tot een latere bloei van deze exemplaren. In de winter kan ik me dan verheugen op de vele zaadeters, waaronder de putter,

Zwarte toorts

die net als deze plant in onze omgeving zeer zeldzaam is.

Zwarte toorts (*Verbascum nigrum*, helmkruidfamilie)

Van de verschillende toortsen die in ons land in het wild voorkomen, kunnen de stalkaars en de zwarte toorts zich in mijn tuin handhaven. Toortsen zijn tweejarige of kortlevende vaste planten die na de bloei afsterven. Ik laat de afgestorven planten tot na de winter staan, omdat de mussenkolonie die in mijn omgeving huist er kennelijk een goede voedselbron in heeft gevonden. Net zo min als van het stinkend nieskruid, de damastbloem, de judaspenning, de klaproos en de eenjarige ridderspoor, verzamel ik van de toortsen

zaad: ze moeten zichzelf maar zien te bedruipen en het is daardoor ook altijd weer een verassing te zien waar ze het volgende jaar in mijn tuin opkomen. De bijen vliegen aanzienlijk meer op de zwarte toorts dan op de stalkaars. Of dit voor de stuifmeel of de nectar is, is mij niet bekend.

Braam (*Rubus*, rozenfamilie)

Wanneer ik het over de braam heb, bedoel ik niet al die doornloze cultivars van de gewone braam (*R. fruticosus*) waarvan de bramen nergens naar smaken, maar de in Nederland voorkomende wilde braamsoorten in al hun verschijningsvormen. Want ook tussen de wilde bramen zit veel verschil. Ooit heb ik op Schouwen-Duiveland een braam gevonden die me beviel. Hier heb ik een wortelstek van meegenomen en nu kan ik mijn omgeving van goede bramen voorzien. Met de gemeente is

Braam

een afspraak gemaakt dat we deze mogen planten langs zandpaden die mogen verruigen. De landschapswerkgroep in onze gemeente haalt de planten bij mij op en zorgt vervolgens voor het planten. Ik doe dus alleen het leuke werk van het kweken en dat is bij bramen niet zo moeilijk. Natuurlijk zijn de wilde soorten geen planten voor een kleine tuin, maar ieder die zich een bijenstal van twee bij drie meter kan permitteren, kan daar ook een braam bij plaatsen. Voor de bijen is hij een uitstekende pollen- en nectarleverancier en van de vruchten is een lekkere jam te maken.

Linde (*Tilia*, kaasjeskruidfamilie)

Er zijn verschillende soorten linden waaronder de zilverlinde, de Hollandse linde, de kleinbladige of winterlinde en de grootbladige of zomerlinde de bekendste zijn. Binnen de imkerwereld wordt momenteel veel reclame gemaakt voor de Chinese of wimperlinde (*Tilia henryana*). Dit wordt een kleine boom, dus nog net geschikt voor een tuin van een paar honderd vierkante meter.

Onze gemeente heeft zo'n 35.000 bomen in beheer. De top drie ziet er als volgt uit: eik 37%, populier 21% en linde 10%. Dat maakt dat er toch zo'n 3.500 lindebomen in onze gemeente staan. Als je daarnaast bedenkt dat de totale oppervlakte van onze gemeente 56 km² is en dat een bijenvolk een foerageergebied heeft van ongeveer 27 km² en ik midden in de gemeente woon, dan zouden mijn bijen een flinke linde-

Linde

dracht beschikbaar moeten hebben, ware het niet dat de 'bijendruk' in onze gemeente erg hoog is: veel bijen maken de spoeling dun.

Met de linde heb ik altijd wat moeite. Het is een mooie boom, hij groeit hard, kan lang leven, maar ik vind de lindeboom als laan- of straatboom alleen geschikt wanneer de boom ook de groeiruimte krijgt die hij nodig heeft en dat gebeurt in ons kleine landje vaak onvoldoende, met als gevolg dat ze maar wat staan te verpieteren en de bijen nauwelijks nectar leveren. ●